

תוכן

מבוא.....	3
פרק 1. משה רבנו כגדול המנהיגים בעם ישראל קווים לדמותו.....	4
1.1 דמותו של משה במישור הפרטי.....	4
1.2 דמותו של משה כמנהיג ביחס לעם.....	8
1.3 דמותו של משה כמייצג העם.....	11
1.4 אינטגרציה בין ההופעות השונות.....	12
פרק 2 מנהיגות בעידן המודרני.....	13
2.1 הגדרות מנהיגויות שונות.....	13
2.2 שינויים שחלו בשנים האחרונות בתפיסת דמות המנהיג.....	13
2.3 שמעון פרס ובנימין נתניהו מנהיגים בעת הזו.....	14
פרק 3 ממנהיגות משה למנהיגות מודרנית - מבט השוואתי.....	17
סיכום.....	19
רשימת הקיצורים הביבליוגרפיים.....	20

מבוא

שאלת המחקר בעבודה זו היא האם תכונותיו וקווי דמותו של משה רבינו כמנהיג האולטימטיבי בעם ישראל שונות מהתכונות שאנו מחפשים במנהיגים בימינו. ואיזה מנהיג הכי עונה לצרכים שלנו?

בעבודה זו ננסה לנתח את מאפייני המנהיגות של משה רבנו, גדול נביאי ישראל וגדול מנהיגיו. על בסיס מאפיינים אלו, ננסה לבחון את המנהיגות אשר קיימת כיום, ננסה לראות קווים אשר דומים למנהיגות זו ואשר שונים ממנהיגות זו.

בנוסף נבקש לבחון מה הוא סוג המנהיג אשר כיום העם במדינת ישראל מחפש, והאם יש קשר בין המאפיינים של משה רבינו לבין דמות המנהיג שהעם מחפש.

עבודה זו תעשה תוך כדי ניתוחם של מספר מקורות הלקוחים הן מן המקרא ומספרות חז"ל והן מן הספרות הכללית.

לאחר ניתוח מקורות אלו, בהם ננסה לעמוד על מאפייני המנהיגות של משה, נבוא לאפיין את המנהיגות בימינו ואת הצרכים הפוליטיים הקיימים בעולם, ולאחר מכן לבחון שני מנהיגים פוליטיים אשר היו כאן בעשורים האחרונים- שמעון פרס ובנימין נתניהו, בתור מדגם המייצג את הרוח הקיימת כיום של ההנהגה ושל העדפת הציבור בישראל.

חשוב לציין, כי נושא המנהיגות הינו נושא גדול מאוד ומורכב. המורכבות וההיקף גם מצד ניתוח דמותו של משה לאור המקורות המקראיים והתלמודיים הוא רחב מאוד. ניתוח מאפייני המנהיגות על בסיס הספרות הכללית הוא נושא רחב מאוד גם כן. גם ניתוח ובחינת כל אחד משני המנהיגים של ההווה- שמעון פרס ובנימין נתניהו, הינם נושאים רחבים מכדי להקיפם בעבודה קטנת ממדים.

מטרת העבודה היא לבחון באופן ראשוני ביותר את ההשוואה בין שני הפרמטרים אשר צוינו לעיל, המנהיגות הקלאסית המיוצגת על ידי משה לבין המנהיגות בהווה. העבודה נועדה לספק זווית קטנה נוספת לנושא רחב זה המתקרא מנהיגות.

פרק 1. משה רבנו כגדול המנהיגים בעם ישראל קווים לדמותו

בפרק זה יהיה ניתוח שלדמותו של משה בפן המנהיגותי שלו. מכיוון שישנם מספר קטגוריות מנהיגותיות שניתן לאפיין בהם את משה, ההתמקדות תהיה בקו מנהיגותי ספציפי כפי העולה מתוך תיאורי המקרא וכפי העולה מתוך דברי התלמוד.

קו זה מתאפיין בכך שדאגתו של משה הן בהיותו אדם פרטי והן, לאחר מכן, בהיותו מנהיג כללי, מכוונת כולה לטובת העם ככלל וכפרט. מאפיין זה בא לידי ביטוי בכך שאין משה מפעיל שיקולי כדאיות אישיים או שיקולים הנוגעים לאופציות עתידיות אשר יאפשרו לו להיות בעמדות כוח יעילות יותר.

1.1 דמותו של משה במישור הפרטי

הטקסט הראשון שבו נפגשים עם דמותו ואישיותו של משה הוא בפרשת שמות:

יא "ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלתם וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו יב ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול יב ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך יד ויאמר מי שמך לאיש שר ושפט עלינו הלהרגני אתה אמר כאשר הרגת את המצרי וירא משה ויאמר אכן נודע הדבר טו וישמע פרעה את הדבר הזה ויבקש להרג את משה ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ מדין וישב על הבאר טז ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את הרהטים להשקות צאן אביהן יז ויבאו הרעים ויגרשום ויקם משה ויושען וישק את צאנם" (שמות, ב, יא-כב)

פרשת שמות, היא חלק מספר שמות, הספר השני בחמישה חומשי התורה. על פי המסורת היהודית, ספר זה מתאר את קורות עם ישראל בתקופת שיעבוד מצרים, יציאת מצרים ומתן תורה. ספר זה, יחד עם שאר חמישה חומשי תורה, נכתבו ברובם המוחלט על ידי משה, בתקופת מסעות בני ישראל במדבר ועד טרם כניסתם לארץ.

לגבי תיארוך זמן יציאת מצרים ומתן תורה, קיימים מספר גישות בנושא. מתוך התנ"ך עצמו, על פי המסופר בספר מלכים בדבר הקמת מקדש שלמה, אשר נבנה כארבע מאות שמונים שנה אחרי יציאת מצריים, התיארוך הוא בסביבות אמצע המאה ה-15. על פי הגישה של התלמוד הבבלי, מדובר על שנת 1312-1314 לפני הספירה.¹ הגישה הרווחת בעולם המחקר, מתארך את יציאת מצרים לתקופת רעמסס השני, בסביבות אמצע המאה ה-13. על בסיס תאריכים אלו, זמן כתיבת ספר שמות, מקביל אליהם על פי התפיסה המסורתית.²

בעולם המחקרי, הגישה לזמן כתיבת ספר שמות היא מורכבת יותר ומיוחסת על פי שיטת התעודות לתקופה שבין המאה ה-5 למאה ה-4 לפני הספירה.³ אולם ישנם חוקרים, אשר מנסים להוכיח את קדמותם של ספרי המקרא, לתקופה המיוחסת על פי הגישה המסורתית.

¹ מייטליס, יצחק. לחפור את התנ"ך - על מקרא וארכיאולוגיה. ירושלים: ראובן מס, 2008.
² פאוסט, אברהם, ו חיה כץ. מבוא לארכיאולוגיה של ארץ ישראל משלהי תקופת האבן ועד אלכסנדר. בעריכת אברהם פאוסט ו חיה כץ. רעננה: אוניברסיטה הפתוחה, 2019.
³ רופא, אלכסנדר. "לא על הלשון לבדה: תיארוך פרשיות שבמקרא לפי השיטה הפילולוגית-היסטורית." לשוננו: כתב-עת לחקר הלשון העברית והתחומים הסמוכים לה, 2012: 35-47